



Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego
w Lublinie

Fundusze Europejskie

Ocena ex-ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim

- aktualizacja



Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Lubelskie
Smakuj życie!

Spis treści

Wykaz skrótów	3
Wstęp	5
1. Cel aktualizacji oceny ex ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim.....	7
2. Ogólny schemat instrumentów wsparcia w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027	9
3.1. Ogólny zarys instrumentów wsparcia zgodny z Umową Partnerstwa	9
3.2. Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu	9
3.3. Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii.....	9
3.4. Priorytet VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych .	10
3.5. Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie	10
3. Struktura wdrażania	11
4.1. Cel Polityki 1 i Cel Polityki 2	11
4.2. Cel Polityki 4 i Cel Polityki 5	11
4. Wnioski i rekomendacje	13
5. Główne założenia produktów finansowych	18
8.1 Cel Polityki 1	19
8.1.1. Cel Szczegółowy 1(iii)	19
8.2. Cel Polityki 2	21
8.2.1. Cel Szczegółowy 2(i)	21
8.2.2. Cel Szczegółowy 2 (ii)	25
8.3. Cel Polityki 4	28

8.3.1. Cel Szczegółowy 4(vi)	28
8.4. Cel Polityki 5	31
8.4.1 Cel szczegółowy 5 (i)	31
8.4.2. Cel szczegółowy 5 (ii)	34

Wykaz skrótów

BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CP	Cel Polityki
CS	Cel szczegółowy
DW EFRR	Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
IF	Instrumenty Finansowe
IP	Instytucja Pośrednicząca
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
LAWP	Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie
MFIPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
Ocena ex ante	Ocena ex-ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim
OZE	Odnawialne źródła energii
POP	Program ochrony powietrza
Program	Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 zatwierdzone przez Komisję Europejską Decyzją Wykonawczą nr C(2022) 8382 final
RIS	Regionalne inteligentne specjalizacje
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu

Spółecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE. L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm.)

TBS	Towarzystwo Budownictwa Społecznego
UE	Unia Europejska
UP	Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z 30 czerwca 2022 r.
ZWL	Zarząd Województwa Lubelskiego

Wstęp

Niniejszy dokument stanowi aktualizację „Oceny ex ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim”, sporządzonego zgodnie z wymogiem art. 58 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego. Stanowi on analizę możliwości i zasadności zastosowania instrumentów finansowych w poszczególnych Działaniach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego na lata 2021-2027 wraz z uzasadnieniem zmian w stosunku do pierwotnie wskazanych w Ocenie ex ante.

Celem badania przeprowadzonego w 2021 r., z którego wnioski zostały zawarte w Ocenie ex ante, była ocena zasadności i możliwości wykorzystania instrumentów finansowych w realizacji inwestycji w województwie lubelskim, w tym oszacowanie luki finansowej w następujących obszarach polityki rozwoju:

1. przedsiębiorczość;
2. badania i innowacje;
3. środowisko;
4. efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna;
5. transport;
6. infrastruktura usług publicznych;
7. zintegrowany rozwój terytorialny (w tym rewitalizacja).

Zakres podmiotowy badania związany był z krajowymi i regionalnymi podmiotami finansowymi, regionalnymi podmiotami niefinansowymi, Instytucją Zarządzającą i Pośredniczącą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, beneficjentami instrumentów finansowych funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego w perspektywie finansowej 2014-2020.

Konieczność aktualizacji Oceny ex ante, w tym przyjętych założeń wynika z:

1. opublikowania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;
2. opublikowania uzgodnionej z Komisją Europejską strategii wykorzystania Funduszy Europejskich - Umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce;
3. zatwierdzenia przez Komisję Europejską Decyzją Wykonawczą nr C(2022) 8382 Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027;

4. zaakceptowania przez Zarząd Województwa Lubelskiego podziału instytucjonalnego w zakresie wdrażania programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 w dniu 22 listopada 2022 r.;
5. badania przeprowadzonego przez Instytucję Zarządzającą w I kwartale 2022 r. dotyczącego planowanej architektury instrumentów finansowych w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego na lata 2021-2027;
6. wyrażenia przez Zarząd Województwa Lubelskiego zgody na wszczęcie procedury dotyczącej identyfikacji podmiotu, o którym mowa w art. 59 ust. 3 lit. c) Rozporządzenia ogólnego w dniu 17 stycznia 2023 r.

1. Cel aktualizacji oceny ex ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim.

Wsparcie z Funduszy Europejskich za pośrednictwem instrumentów finansowych oparte jest na ocenie ex ante, za której sporządzenie odpowiada instytucja zarządzająca. „Ocena ex ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim” została przeprowadzona w okresie pomiędzy 16 marca 2021 r. a 13 października 2021 r. Wnioski i rekomendacje płynące z badania zostały następnie uwzględnione w projekcie Funduszy Europejskich dla Lubelskiego na lata 2021-2027, który został przyjęty przez Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 14 marca 2022 r. i przekazany do formalnej oceny Komisji Europejskiej za pośrednictwem systemu SFC2021 w dniu 14 marca 2022 r. rozpoczynając tym samym negocjacje Programu. Po analizie projektu, KE w dniu 14 czerwca 2022 r. zgłosiła do niego 443 uwagi, w tym odnoszące się do zasadności form finansowania. 30 czerwca 2022 r. oficjalnie zakończyły się natomiast negocjacje Umowy Partnerstwa między Komisją Europejską a polskim rządem. Umowa Partnerstwa stanowi punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości programów regionalnych, będących jednym z instrumentów jej realizacji. Zawiera ona również informacje o stosowaniu form wsparcia finansowego. Po zakończeniu w dniu 16 września 2022 r. negocjacji projektu Programu z KE i uzyskaniu pozytywnej opinii co do zgodności z UP projekt Programu został przyjęty w dniu 7 października 2022 r. przez Zarząd Województwa Lubelskiego, a następnie przekazany KE za pośrednictwem systemu SFC2021 w dniu 7 października 2022 r. Ostatecznie Komisja Europejska zatwierdziła program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Decyzją Wykonawczą nr C(2022) 8382 z dnia 24 listopada 2022 r.

W wyniku negocjacji Funduszy Europejskich dla Lubelskiego na lata 2021-2027 z Komisją Europejską, zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa, istotnemu rozszerzeniu uległ zakres stosowania instrumentów finansowych, czego widocznym efektem jest wzrost kwoty przeznaczonej na finansowanie zwrotne w Programie z 57,5 mln euro do 341,3 mln euro. Zgodnie z art. 58 ust. 3 akapit trzeci Rozporządzenia Ogólnego ocena ex ante może być poddana przeglądowi lub aktualizacji i opierać się na istniejących lub zaktualizowanych ocenach ex ante. Mając na uwadze powyższe, niezbędne jest dokonanie aktualizacji sporządzonej w 2021 r. „Oceny ex ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim”. Zakres aktualizacji obejmował będzie elementy wymienione w art. 58 ust. 3 lit. a-d Rozporządzenia ogólnego tj.:

- a. proponowaną kwotę wkładu z programu do instrumentu finansowego i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
- b. proponowane oferowane produkty finansowe, w tym ewentualną potrzebę zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c. proponowaną docelową grupę ostatecznych odbiorców;
- d. oczekiwany wkład instrumentu finansowego w osiągnięcie celów szczegółowych.

Celem aktualizacji wynikającym z szerszego zakresu obszarów wsparcia w ramach poszczególnych celów polityki w Programie poprzez instrumenty finansowe będzie również propozycja Strategii inwestycyjnej instrumentów finansowych.

2. Ogólny schemat instrumentów wsparcia w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027

3.1. Ogólny zarys instrumentów wsparcia zgodny z Umową Partnerstwa

Prezentowany w niniejszej aktualizacji układ instrumentów finansowych w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 sporządzono w oparciu o analizy płynące z opracowanej w 2021 r. Oceny ex ante, przeprowadzonych negocjacji z KE oraz zatwierdzonego przez KE programu. Zdecydowano o określonym układzie form wsparcia zwrotnego (instrumenty finansowe) i bezzwrotnego (dotacje), biorąc pod uwagę przedmiot interwencji objętych jej celami szczegółowymi, specyfikę potencjalnie wspieranych projektów, beneficjentów/odbiorców ostatecznych wsparcia, jak również kierunki rozwojowe wynikające z regionalnej polityki rozwoju województwa lubelskiego. Ostatecznie instrumenty finansowe będą uzasadnioną formą interwencji w poniżej przedstawionych priorytetach i celach szczegółowych w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 (w pozostałych dziedzinach interwencji za adekwatną formę transferu wsparcia uznajemy formy bezzwrotne):

3.2. Priorytet II Transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu

CP1, CS 1(iii) polegający na zapewnieniu trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzeniu miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne. Instrumenty finansowe służyć będą wspieraniu inwestycji w zakresie budowy lub rozbudowy infrastruktury przedsiębiorstw, mających na celu wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów/usług/procesów w skali przedsiębiorstwa. Instrumenty mieszane (IF z dotacjami w ramach jednej operacji) służyć będą wyłącznie inwestycjom przedsiębiorstw znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju, mających utrudniony dostęp do finansowania oraz przedsiębiorstw wracających na rynek po uprzedniej likwidacji działalności.

3.3. Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii

CP2, CS 2(i) i CS 2 (ii) polegający na promowaniu aktywności związanej z efektywnością energetyczną oraz promowaniu odnawialnych źródeł energii. Instrumenty finansowe w przypadku EE zastosowane będą w przypadku wszystkich inwestycji poza budynkami komunalnymi i historycznymi oraz budynkami użyteczności publicznej spełniającymi kryteria warunkujące wsparcie dotacyjne. Instrumenty mieszane (IF z dotacjami w ramach jednej operacji) służyć będą między innymi skróceniu okresu zwrotu z inwestycji. Poziom dotacji będzie uzależniony od osiągniętych efektów oszczędności energetycznej i redukcji emisji CO₂ w wyniku realizacji przedsięwzięcia w stosunku do stanu wyjściowego. Jednym z kryteriów warunkujących możliwość wsparcia dotacyjnego dla inwestycji w EE budynków publicznych jest przyjęcie przez region POP zgodnego z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE i dodatkowo egzekwowanie zapisów uchwał antysmogowych w regionach w których stosowne uchwały obowiązują oraz niewprowadzania do tych aktów zmian niekorzystnych z punktu widzenia ochrony powietrza, w szczególności

zmian polegających na łagodzeniu ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji lub odroczeniu terminów wejścia w życie tych ograniczeń i zakazów. Kolejnym kryterium jest wskaźnik dochodów podatkowych gminy (wskaźnik Gg), który powinien być niższy od uśrednionej wartości dla województwa.

Instrumenty finansowe dotyczące inwestycji związanych z OZE zastosowane będą w przypadku wszystkich typów odbiorców. Instrumenty mieszane (IF z dotacjami w ramach jednej operacji) służyć będą między innymi skróceniu okresu zwrotu z inwestycji. Instrumenty finansowe będą miały też zastosowanie w przypadku inwestycji realizowanych przez wytwórców, którzy produkowaną energię elektryczną będą sprzedawać w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

3.4. Priorytet VII Lepsza dostępność do usług społecznych i zdrowotnych

CP4, CS 4(vi) polegający na wzmacnianiu roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych. Inwestycje o charakterze niekomercyjnym, niezarobkowym będą finansowane z dotacji. Instrumenty zwrotne dedykowane będą inwestycjom o potencjale komercyjnym. Instrumenty mieszane (IF z dotacjami w ramach jednej operacji) służyć będą między innymi złagodzeniu występującego ryzyka inwestycyjnego.

3.5. Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie

CP5, CS 5(i) i CS 5(ii) polegający na wspieraniu zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich na obszarach innych niż miejskie. Instrumenty finansowe służyć będą realizacji inwestycji o komercyjnym charakterze, w szczególności wsparcia kierowanego do przedsiębiorstw jako bezpośrednich beneficjentów oraz inwestycji w zakresie wymiany oświetlenia. Instrumenty finansowe znajdą zastosowanie także przy rentownych inwestycjach podmiotów świadczących usługi sanatoryjne i/lub uzdrowiskowe. Planuje się także skorzystanie z opcji przewidzianej w art. 58 ust. 5 rozporządzenia ogólnego 2021-2027: łączenia IF z dotacjami w ramach jednej operacji. Inwestycje niekomercyjne lub nierentowne będą finansowane poprzez dotację.

3. Struktura wdrażania

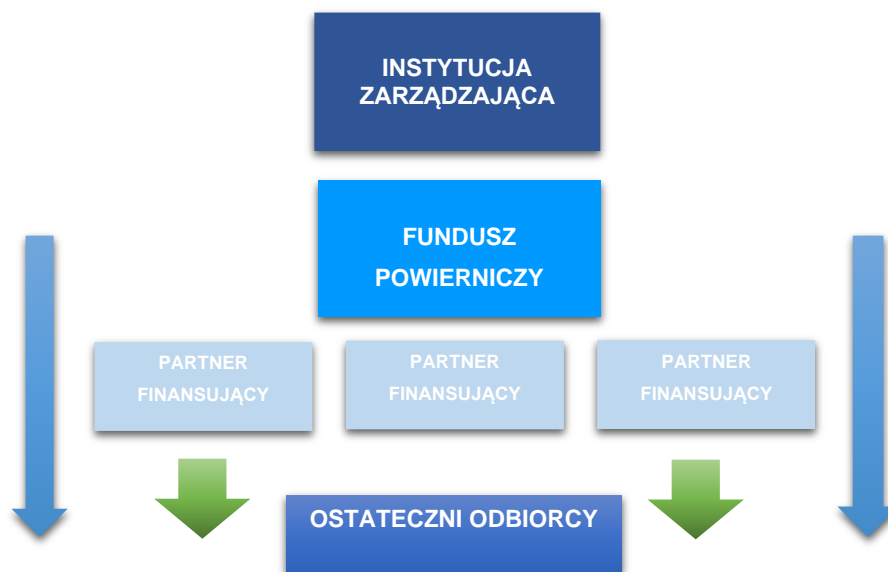
4.1. Cel Polityki 1 i Cel Polityki 2

Biorąc pod uwagę doświadczenia płynące z wdrażania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020, dużą skalę alokacji przeznaczoną na instrumenty finansowe w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027, konieczność zapewnienia oczekiwanego poziomu dźwigni lub wtórnego obrotu środków finansowych zdecydowano, iż optymalnym schematem wdrażania instrumentów finansowych w przypadku CP1 i CP2 będzie model pośredni z udziałem podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy. Zgodnie z art. 59 ust. 3 lit. c Rozporządzenia ogólnego Instytucja Zarządzająca może udzielić bezpośrednio zamówienia na wdrażanie instrumentu finansowego publicznemu bankowi lub publicznej instytucji, ustanowionym jako podmioty prawne prowadzące profesjonalną działalność finansową, które spełniają określone w Rozporządzeniu ogólnym warunki. Instytucja Zarządzająca podpisze Umowę o finansowaniu z wybranym w trybie niekonkurencyjnym podmiotu wdrażającego fundusz powierniczy. Następnie podmiot ten dokona wyboru partnerów finansujących, którzy wdrażać będą fundusze szczegółowe. Wybór partnerów finansujących będzie odbywał się na podstawie przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur, niedopuszczających do konfliktu interesów. Wybrany partner finansujący będzie zobowiązany umową operacyjną do podjęcia działań zmierzających do realizacji założeń i celów Projektu oraz przyczyniać się do osiągnięcia wskaźników dla niego przyjętych. Partnerzy finansujący będą udzielać wsparcia we własnych i ewentualnie partnerskich sieciach sprzedaży.

4.2. Cel Polityki 4 i Cel Polityki 5

W przypadku CP4 i CP5 ze względu na niewielką alokację środków, pilotażowy charakter instrumentów finansowych (przedsięwzięcia dotychczas finansowane poprzez formy bezzwrotne) oraz specyfikę obszarów wsparcia (silnie ukierunkowany i ograniczony zakres IF, ograniczony zasięg) przewiduje się możliwość zastosowania modelu pośredniego z udziałem podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy (bez funduszu powierniczego). Instytucja Zarządzająca podpisze umowę o finansowaniu z podmiotem wdrażającym fundusz szczegółowy, który będzie dostarczał produkty finansowe ostatecznym odbiorcom.

Schemat przedstawiający system wdrażania IF



W perspektywie finansowej 2014-2020 wdrażanie IF odbywało się w ramach współpracy publiczno-publicznej Instytucji Zarządzającej i Menadżera Funduszu Funduszy, który odpowiedzialny był za wybór pośredników finansowych. Model ten jest optymalnym rozwiązaniem również dla IF w perspektywie finansowej 2021-2027. Możliwość taka, jak już wcześniej wskazano, wynika z zapisów art. 59 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego.

4. Wnioski i rekomendacje

W raporcie końcowym z badania „Ocena ex ante wykorzystania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie lubelskim” zawarte zostały rekomendacje skierowane do Instytucji Zarządzającej Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027. Ze względu na znaczące różnice w zakresie wdrażania instrumentów finansowych pomiędzy projektem programu a jego ostateczną wersją, niezbędne było dokonanie przeglądu ww. raportu końcowego pod kątem wcześniej w nim zawartych rekomendacji, w celu zachowania zgodności z przyjętymi zapisami Funduszy Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Ponadto, mając na uwadze zarówno znaczącą zmianę sytuacji społecznej i gospodarczej oraz przeprowadzono analizę desk research. Ponadto, w nawiązaniu do powyższego należy również wskazać, że duże znaczenie dla przedstawionych rekomendacji miały również zapisy artykułu 58 ust. 2 Rozporządzenia ogólnego, który wskazuje na inwestycje dochodowe powinny być finansowane poprzez wsparcie zwrotne. Wynikiem podjętych działań jest konieczność zmiany zakresu siedmiu (spośród dwunastu przedstawionych w raporcie końcowym) rekomendacji.

Niniejsza aktualizacja odnosi się tylko do wybranych rekomendacji, w związku z zaistnieniem znaczących zmian w otoczeniu formalno-prawnym, które zostały opisane w poprzednim rozdziale:

1) Rekomendacja nr 2

Proponuje się, aby w latach 2021-2027 w obszarze konkurencyjności przedsiębiorstw (CS 1(iii)) został uruchomiony instrument finansowy obejmujący dwa rodzaje pożyczek oraz instrument mieszany (pożyczka z częściowym umorzeniem kapitału). Proponuje się również, by wsparcie było oferowane na warunkach korzystniejszych od rynkowych (preferencyjnych), co wynika również z doświadczeń z perspektywy finansowej 2014-2020. Parametry instrumentu mieszanego, w tym poziom i warunki umorzenia części kapitału powinny być określone w strategii inwestycyjnej.

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca *Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027*

Termin wdrożenia: IV kwartał 2021 r. – I kwartał 2022 r.

Sposób wdrożenia: Zaleca się, by w ramach perspektywy 2021-2027 wprowadzić instrument mieszany (pożyczka z umorzeniem) w odniesieniu do CS 1(iii).

Rekomenduje się, by za dokonywanie umorzenia był odpowiedzialny Pośrednik Finansowy.

W odniesieniu do pierwszej rekomendacji dotyczącej uruchomienia dwóch rodzajów pożyczek oraz instrumentu mieszanego w ramach celu szczegółowego 1 (iii), w związku z doświadczeniem płynącym z wdrażania instrumentów finansowych dla sektora MŚP w perspektywie finansowej 2014-2020, zasadnym wydaje się

wprowadzenie jednego, elastycznego produktu pożyczkowego, z możliwym częściowym umorzeniem kapitału w przypadku przedsiębiorstw funkcjonujących na rynku poniżej 24 miesięcy, które mają ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania z powodu wyższego ryzyka związanego nie tyle z możliwością samego niepowodzenia inwestycji co z krótkim okresem działalności inwestora.

2) Rekomendacja nr 3

Rekomenduje się wykorzystanie instrumentu mieszanego jedynie w przypadku zadeklarowania przez wnioskodawcę (MŚP) na etapie składania wniosku u pośrednika finansowego, że planowany projekt inwestycyjny spełnia co najmniej jeden z czterech poniższych warunków:

- 1) Planowany projekt inwestycyjny będzie zrealizowany na obszarach określonych jako priorytetowe przez samorząd województwa (np. obszarach zmarginalizowanych, w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze lub miejskiego obszaru funkcjonalnego).
- 2) Planowany projekt inwestycyjny będzie wpisywał się w co najmniej jedną regionalną inteligentną specjalizację (RIS).
- 3) Realizacja projektu pozwoli na wdrożenie przez ostatecznego odbiorcę produktu nowego na rynku.
- 4) Realizacja projektu pozwoli na stworzenie i utrzymanie co najmniej przez rok co najmniej jednego miejsca pracy.

Maksymalny rekomendowany poziom umorzenia został opracowany metodą ekspercką i wynosi 20% kapitału pożyczki w przypadku firm małych i średnich oraz 25% kapitału w przypadku firm mikro.

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca *Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027*

Termin wdrożenia: IV kwartał 2021 r. – I kwartał 2022 r.

Sposób wdrożenia: Zaleca się, by w ramach perspektywy 2021-2027 wprowadzić odpowiednie zapisy dot. kwestii umorzeniowej do dokumentów programowych oraz wdrożeniowych dot. IF, a także do umów zawieranych z odbiorcami ostatecznymi.

Na drugą aktualizowaną rekomendację składa się kilka elementów warunkujących możliwość otrzymania wsparcia w ramach instrumentów mieszanych. W kontekście zmian jakie zaszły od momenty przekazania raportu końcowego ex ante instrument mieszany będzie dostępny dla szerokiego grona podmiotów z sektora MŚP, z uwarunkowaniem w postaci poziomu umorzenia. Dokładne warunki w tym zakresie będą uzależnione od propozycji przedstawionej przez podmiot wdrażający środki z instrumentów finansowych w ramach Funduszy europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. Preferencje w zakresie rabatu kapitałowego oraz jego wysokość zostaną

przedstawione podmiotom zainteresowanym w Strategii Inwestycyjnej oraz metrykach produktów.

3) Rekomendacja nr 4

Z uwagi na szereg czynników przemawiających za zastosowaniem dotacji w ramach efektywności energetycznej zaleca się, by w przypadku tych obszarów tematycznych rozważyć wdrażanie w formie pilotażu dotacji warunkowych w odniesieniu do przedsiębiorców.

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca *Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027*

Termin wdrożenia: IV kwartał 2021 r. – I kwartał 2022 r.

Sposób wdrożenia: Zaleca się, by w ramach perspektywy 2021-2027 w obszarze efektywności energetycznej zastosować formy dotacji warunkowych (w przypadku przedsiębiorstw), co może sprzyjać efektywnemu wdrażaniu funduszy. Odpowiednie zapisy dot. tego, że w odniesieniu do tych celów powinna zostać zastosowana dotacja oraz jakie powinny być formy warunkowości owej dotacji powinny znaleźć się w dokumentacji Programu. Zespół Badawczy proponuje, by o dotację na warunkach przewidzianych w art. 53 rozporządzenia ogólnego na lata 2021-2027 będą mogły ubiegać się te podmioty, które wykażą, że na skutek pandemii COVID-19 ich sytuacja finansowa w stosunku do okresu poprzedzającego pandemię (2019 rok) uległa pogorszeniu. Pozostałe podmioty powinny zostać objęte dotacją warunkową.

Trzecia, aktualizowana rekomendacja dotyczy obszaru efektywności energetycznej. W przygotowanym w 2021 raporcie końcowym z ex ante dla instrumentów finansowych wskazano na konieczność zastosowania dotacji dla wszystkich działań w niniejszym zakresie, ze wskazaniem na przeznaczenie niewielkiej ilości środków w ramach instrumentów finansowych na projekt pilotażowy. Województwo lubelskie nie posiada doświadczeń w zakresie wdrażania wsparcia zwrotnego w tym obszarze. W perspektywie finansowej 2014-2020 inwestycje o tym charakterze (zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym) były finansowane poprzez dotacje o dużej intensywności. Jednoznaczne stanowisko Komisji Europejskiej w zakresie stosowania wsparcia zwrotnego w przypadku inwestycji przynoszących dochód lub generujących oszczędności mające oparcie we wskazanym wcześniej art. 58 Rozporządzenia ogólnego, wskazało na konieczność aktualizacji niniejszej rekomendacji. Instrumenty finansowe będą więc domyślną formą finansowania przedsięwzięć w obszarze efektywności energetycznej. Mając na celu złagodzenie efektu odejścia od bezzwrotnego finansowania, zaadresowanie zidentyfikowanych barier we wdrażaniu form zwrotnych takich jak długi okres zwrotu z inwestycji, ale i promowanie inwestycji o największym efekcie ekologicznym, konieczne będzie łączenie instrumentów finansowych z dotacją (np. w postaci rabatu kapitałowego). Dotacje powinny być stosowane tylko w przypadku wąskiego katalogu inwestycji (np. likwidacja ubóstwa energetycznego) i nie mogą stanowić konkurencyjnej formy

finansowania. Do takich wniosków przyczynia się przede wszystkim kryzys na rynku energetycznym wywołany agresją Rosji na Ukrainę, który dodatkowo silnie wzmocnił presję inflacyjną. Jednocześnie wzrostu popytu i problemy z podażą sprawiły, że ceny energii osiągają rekordowe pułapy w wielu krajach Europy. Należy pamiętać, że koszt inwestycji w przypadku OZE jest relatywnie wysoki, jednak sam koszt produkcji energii pozostaje najniższy. W związku z zaistniałą sytuacją projekty pozyskujące energię z odnawialnych i alternatywnych źródeł oraz służące jak największej energooszczędności będą dużo bardziej rentowne w stosunku do poprzednich lat, ponieważ gospodarka będzie chłonna na działania umożliwiające obniżenie strat i rachunków związanych z niestabilną sytuacją na międzynarodowym a co za tym idzie, również krajowym rynku energii.

4) Rekomendacja nr 5

Rekomenduje się brak wdrażania IF w ramach celów szczegółowych związanych z szeroko pojętą efektywnością energetyczną zarówno, jeśli chodzi o podmioty, jakimi są wspólnoty mieszkaniowe, jak również JST. Wsparcie w postaci dotacji warunkowej powinno zostać wdrożone wyłącznie w stosunku do przedsiębiorców.

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla *Lubelskiego 2021-2027*

Termin wdrożenia: IV kwartał 2021 r. – I kwartał 2022 r.

posób wdrożenia: Rekomenduje się zastosowanie w obszarze efektywności energetycznej wsparcia dotacyjnego.

Kolejna rekomendacja, która w toku programowania środków unijnych na lata 2021-2027 wymaga aktualizacji dotyczy obszaru efektywności energetycznej w odniesieniu do jednostek, w stosunku do których powinna być skierowana pomoc jedynie w formie dotacji. Za takie podmioty zostały uznane jednostki samorządu terytorialnego oraz wspólnoty mieszkaniowe. Podobnie jak przy rekomendacji powyższej należy wskazać, że w toku rozmów i negocjacji z Komisją Europejską wskazywano na dobre praktyki realizowane na obszarze Unii Europejskiej, związane z produktami pożyczkowymi w obszarze efektywności energetycznej, w odniesieniu do wszystkich jednostek i podmiotów, za przykład stawiana była min. Estonia. W związku z powyższym uznano, że pula środków na instrumenty finansowe powinna być podstawową alokacją, bez względu na rodzaj odbiorców ostatecznych. Wsparcie dotacyjne udzielane będzie na zasadzie odstępstw określonych w Umowie Partnerstwa. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej inwestycje z zakresu efektywności energetycznej i energii odnawialnej, w tym wymianę oświetlenia ulicznego, można realizować na podstawie umów o poprawę efektywności energetycznej z przedsiębiorstwami usług energetycznych. W przypadku takich umów koszty inwestycji są w pełni pokrywane z oszczędności uzyskanych dzięki realizacji inwestycji. Umowy o poprawę efektywności energetycznej nie spowodują zwiększenia zadłużenia samorządów terytorialnych. Dlatego też, projekty z zakresu

efektywności energetycznej mogą być skutecznie realizowane przez wszystkie powiaty w ramach instrumentów finansowych z uwzględnieniem zachęty w postaci łączenia ich z dotacją w celu poprawy stopy zwrotu, skrócenia okresu zwrotu inwestycji i zminimalizowania ryzyka dla odbiorców wsparcia.

Podczas aktualizacji uwzględniono również podział gmin zaproponowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej określony jako wskaźnik Gg, czyli wskaźnik uśrednionych dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca dla poszczególnych gmin, przy czym, gminy biedniejsze, ze wskaźnikiem poniżej średniej będą mogły się ubiegać o wsparcie dotacyjne, natomiast gminy o wyższym dochodzie otrzymają wsparcie w postaci preferencyjnych produktów pożyczkowych z rabatem kapitałowym.

5) Rekomendacja nr 6

W stosunku do wspólnot mieszkaniowych rekomendowaną formą wsparcia pozostają dotacje.

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027

Termin wdrożenia: IV kwartał 2021 r. – I kwartał 2022 r.

Sposób wdrożenia: Rekomenduje się zastosowanie w stosunku do wspólnot mieszkaniowych wsparcia dotacyjnego.

6) Rekomendacja nr 9

Rekomenduje się wykluczenie finansowania zwrotnego skierowanego do JST.

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027

Termin wdrożenia: IV kwartał 2021 r. – I kwartał 2022 r.

Sposób wdrożenia: W ramach wsparcia dla JST powinny być zaprojektowane wyłącznie instrumenty dotacyjne.

W odniesieniu do rekomendacji nr 5 oraz rekomendacji nr 6 dotyczących skierowania do wspólnot mieszkaniowych i jednostek samorządu terytorialnego wyłącznie dotacji, po wnikliwej analizie argumentów przedstawionych przez Komisję Europejską takie podejście wymaga rewizji.

Zastosowanie instrumentów finansowych będzie stanowić konkurencyjną formę wsparcia, zarówno z powodu większej skali finansowania, jak też finansowania "z góry". Dodatkowo różnicowanie wysokości elementu dotacyjnego w instrumencie pozwoli zachęcić do wdrożenia ambitniejszych projektów.

Możliwe do rozważenia na późniejszym etapie wdrażania instrumentów finansowych w ramach produktów wdrażanych przez Pośredników Finansowych będzie

uwzględnienie bardziej preferencyjnych opcji rabatów kapitałowych. Projekty realizowane w ramach instrumentów finansowych, z uwzględnieniem zachęty w postaci łączenia ich z dotacją w celu poprawy stopy zwrotu, skrócenia okresu zwrotu inwestycji i zminimalizowania ryzyka mogą być skutecznie realizowane przez wszystkie powiaty.

7) Rekomendacja nr 12

Zespół Badawczy rekomenduje podniesienie akceptowalnego poziomu stratowości do 10%, co pozwoli na zachęcenie pośredników finansowych do finansowania bardziej ryzykownych przedsięwzięć. Jest to również uzasadnione zmianami, jakie nastąpiły w polskiej gospodarce na skutek pandemii COVID-19 (m.in. wzrostem stopy inflacji, ryzykiem wystąpienia odroczonego skutków pandemii).

Adresat rekomendacji: Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027 **Termin wdrożenia:** IV kwartał 2021 r.

Sposób wdrożenia: Przy przygotowaniu dokumentacji wdrożeniowej IF na lata 2021-2027 zalecane jest uwzględnienie wyższego poziomu stratowości Funduszu, wynoszącego 10%.

Rekomendacja nr 12 dotycząca poziomu stratowości również wymagała modyfikacji związanej ze zwiększeniem poziomu stratowości w zależności od obszaru, w którym będą wdrażane instrumenty finansowe. Przy czym należy mieć na uwadze, że wiele z tych obszarów, na terenie województwa lubelskiego zostanie wsparte w formie zwrotnej po raz pierwszy. Nie bez znaczenia przy zwiększeniu poziomu stratowości jest też oddziaływanie sytuacji gospodarczej i społecznej w kraju, związanych zarówno z procesami wewnętrznymi, jak i skutkami wydarzeń międzynarodowych.

8) Rekomendacja dodana

W związku z faktem, że instrumenty finansowe mogą stanowić uzupełniającą wobec dotacji formę wsparcia, mając na uwadze wskazania Komisji Europejskiej rekomenduje się wprowadzenie pilotażowych instrumentów finansowych w zakresie kultury, turystyki i rewitalizacji w celach szczegółowych 4 (vi) oraz 5 (i) i 5 (ii), które obejmują elementy wspierające bezpośrednio lub pośrednio przedsiębiorstwa. Możliwe będzie udzielenie pożyczki na działania mające na celu osiągnięcie zysku, prowadzone przez lokalnych przedsiębiorców lub podmioty publiczne świadczące płatne usługi. Zasadnym będzie przydzielenie części alokacji na zwrotne formy wsparcia w przypadku inwestycji nastawionych na osiągnięcie zysku. Instrumenty finansowe w tych obszarach będą stanowiły uzupełnienie wsparcia dotacyjnego.

5. Główne założenia produktów finansowych

Założenia produktów finansowych wdrażanych w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027 zostały opracowane na podstawie średnich kosztów inwestycji w danym obszarze ustalonych w badaniu przeprowadzonym w 2021 r. W

ramach analizy desk research wzięto pod uwagę parametry produktów finansowych funkcjonujących w danym obszarze wsparcia w perspektywie finansowej 2014-2020 w programach regionalnych i krajowych oraz finansowanych z budżetu państwa (np. Fundusz Termomodernizacji i Remontów).

8.1 Cel Polityki 1

8.1.1. Cel Szczegółowy 1(iii)

Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	Priorytet II Transformacja Gospodarcza i Cyfrowa Regiony	Cel szczegółowy 1 (iii): wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne		Działanie 2.6 Inwestycje rozwojowe w MŚP;
Alokacje		Euro	PLN	Kurs do przeliczenia ¹
Alokacja na Cel Szczegółowy:		88 320 000,00	414 211 968,00	4,6899 – kurs na dzień 31.12.2022 r.
Alokacja na IF w CS łącznie		57 525 000,00	269 786 497,50	
W tym: pożyczka (03)		55 087 500,00	258 354 866,25	
W tym dotacja w ramach Operacji Instrumentu Finansowego (05)		2 437 500,00	11 431 631,25	
Typ instrumentu		Pożyczka		
Cel Instrumentu		Wsparcie przyczynić się ma do wzrostu innowacyjności regionu, co dodatkowo ma stanowić zachętę do inwestowania w województwie lubelskim. Potencjał innowacyjny ma być budowany poprzez wdrażanie nowych technologii w firmach oraz rozwój mechanizmów dyfuzji wiedzy i technologii. Realizowane projekty zapewnić mają zwiększenie produktywności przedsiębiorstw, zwiększenie		

¹ Kurs euro z dnia 31.12.2022 r. przyjęty dla potrzeb orientacyjnego przeliczenia wysokości alokacji.

		intensywności wykorzystania technologii i wiedzy a także zwiększenie możliwości adaptacji i dostosowania się przedsiębiorstw do sytuacji rynkowej.		
Wielość jednostkowej transakcji	min	max	karencja	Max długość okresu finansowanie
	50 tyś. zł	2 mln zł	12 miesięcy	10 lat – z możliwością wydłużenia na uzasadniony wniosek Odbiorcy ostatecznego.
Planowane do udzielenia pożyczki		710 szt.		
Przeciętna transakcja		350 tyś. zł		
Maksymalna wartość jednostkowego wsparcia bezzwrotnego ²		50%		
Typy finansowanych projektów				
<p>– wsparcie dla MŚP dotyczące inwestycji początkowej, związanej z wyposażeniem/ doposażeniem przedsiębiorstwa w celu wprowadzenia na rynek nowych/udoskonalonych produktów/usług/ technologii, jako dodatkowy element projektów wsparcie zastosowania nowoczesnych technologii IT;</p> <p>- wsparcie MŚP na wczesnym etapie rozwoju.</p>				
Wsparcie Bezzwrotne w ramach IF:		<p>Instrument pożyczkowy połączony jest z dotacją, gdzie dotacja może przyjąć postać rabatu kapitałowego, który może polegać na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zamianie x% niezapłaconych jeszcze przez ostatecznego odbiorcę rat kapitałowych na dotację, co będzie skutkowało obniżeniem wartości zaciągniętego zobowiązania, a tym 		

² Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowane projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa. Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że średni wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-50%.

	<p>samym skróceniem czasu jego spłaty lub</p> <ul style="list-style-type: none"> – Obniżeniu wysokości x% niezapłaconych rat kapitałowych przy utrzymaniu pierwotnego okresu spłaty.
Odbiorcy ostateczni/główne grupy docelowe	- MŚP i ich pracownicy, klastry, członkowie klastra.
Oprocentowanie	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Dźwignia finansowa	1,76
Szkodowość	20%
Pomoc Publiczna	Dopuszczalne jest użycie pomocy publicznej i pomocy de minimis zgodnie ze stosownymi regulacjami.

8.2. Cel Polityki 2

8.2.1. Cel Szczegółowy 2(i)

<p>Cel Polityki 2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia</p>	<p>Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii</p>	<p>Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p>	<p>1. Działanie 4.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach; 2. Działanie 4.2 Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym; 3. Działanie 4.4 Wspieranie efektywności energetycznej i energooszczędności w ramach Innych Instrumentów Terytorialnych; 4. Działanie 4.5 Wspieranie energooszczędności;</p>
---	--	---	--

zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej				5. Działanie 4.6 Efektywne energetycznie przedsiębiorstwa;
Alokacje		Euro	PLN	Kurs do przeliczenia ³
Alokacja na Cel szczegółowy:		177 509 189,00	832 500 345,49	4,6899 – kurs na dzień 31.12.2022 r.
Alokacja na IF w CS łącznie		124 256 432,00	582 750 240,44	
W tym: pożyczka (03)		62 128 216,00	291 375 120,22	
W tym dotacja w ramach Operacji Instrumentu Finansowego (05)		62 128 216,00	291 375 120,22	
Typ instrumentu		Pożyczka		
Cel Instrumentu		Instrument ma się przyczynić do wsparcia rozwoju gospodarki w kierunku neutralności klimatycznej. Inwestycje z zakresu instrumentów finansowych powinny prowadzić do wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii w transformacji energetycznej regionu opartej głównie na węglu. Będą to działania wspierające budowę i rozbudowę instalacji służących do produkcji czystej energii co przyczyni się do ograniczenia zużycia paliw kopalnych. Działanie przyczyni się do minimalizowania skutków zmian klimatu, ochrony jakości powietrza oraz wzmocnienia potencjału energetycznego regionu.		
Wielość jednostkowej transakcji	min	max	karencja	Max długość okresu finansowanie
	5 tys. zł	15 mln zł	24 miesiące	Do 20 lat – z możliwością wydłużenia na uzasadniony wniosek Odbiorcy ostatecznego.

³ Kurs euro z dnia 31.12.2022 r. przyjęty dla potrzeb orientacyjnego przeliczenia wysokości alokacji.

Planowane do udzielenia pożyczki	550 szt.
Przeciętna transakcja	1 mln zł
Maksymalna wartość jednostkowego udzielonego wsparcia bezzwrotnego ⁴	65%
Typy finansowanych projektów	
<p>Realizacja celu zwiększenia EE będzie obejmować w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – projekty w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> a) Podnoszenia EE w przedsiębiorstwach wynikające z audytu (np. ograniczenie energochłonności, energooszczędne oświetlenie wewnętrzne i zewnętrzne, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, instalacja urządzeń OZE); b) Kompleksowej termomodernizacji budynków w przedsiębiorstwach wraz z instalacją urządzeń OZE. <ul style="list-style-type: none"> – Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa; – Zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w procesach wytwórczych w przedsiębiorstwach, w tym przebudowa lub wymiana instalacji technologicznych oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych; – Przebudowa/wymiana nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii/OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków, z wyłączeniem inwestycji w budownictwie jednorodzinym; – Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej / chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności; – Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej / chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności; – Budowa/rozbudowa/przebudowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego. 	

⁴ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowane projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa. Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że średni wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-50%.

<p>Wsparcie Bezzwrotne w ramach IF:</p>	<p>Instrument pożyczkowy połączony jest z dotacją, gdzie dotacja może przyjąć postać rabatu kapitałowego, który może polegać na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zamianie x% niezapłaconych jeszcze przez ostatecznego odbiorcę rat kapitałowych na dotację, co będzie skutkowało obniżeniem wartości zaciągniętego zobowiązania, a tym samym skróceniem czasu jego spłaty lub – Obniżeniu wysokości x% niezapłaconych rat kapitałowych przy utrzymaniu pierwotnego okresu spłaty.
<p>Odbiorcy ostateczni/główne grupy docelowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Mikro, małe przedsiębiorstwa, – Średnie przedsiębiorstwa oraz duże przedsiębiorstwa, (dotyczy wyłącznie inwestycji w efektywne sieci ciepłownicze/chłodnicze wraz z magazynami energii), – JST, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, – Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, – Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają JST lub ich związki, – Spółdzielnie energetyczne, porozumienia cywilnoprawne reprezentowane przez klastry energii, obywatelskie społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, – Podmioty prowadzące działalność oświatową lub ich organy prowadzące, – Podmioty tworzące system szkolnictwa wyższego i nauki, – Wspólnoty mieszkaniowe, TBS, – Instytucje kultury, – Szpitale i inne podmioty prowadzące działalność leczniczą, – Organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną, – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. – Podmioty Ekonomii Społecznej.

Oprocentowanie	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Dźwignia finansowa	1,76
Szkodowość	do 20%
Pomoc Publiczna	Dopuszczalne jest użycie pomocy publicznej i pomocy de minimis zgodnie ze stosownymi regulacjami.

8.2.2. Cel Szczegółowy 2 (ii)

<p>Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>Priorytet IV Efektywne wykorzystanie energii</p>	<p>Cel szczegółowy 2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>1. Działanie 4.7 Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii; 2. Działanie 4.8 Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych; 3. Działanie 4.9 Zwiększenie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii w ramach Innych Instrumentów Terytorialnych; 4. Działanie 4.10 Wykorzystanie OZE w gospodarce;</p>
---	--	---	--

Alokacje		Euro	PLN	Kurs do przeliczenia ⁵
Alokacja na Cel szczegółowy:		152 067 107,00	713 179 525,12	4,6899 – kurs na dzień 31.12.2022 r.
Alokacja na IF w CS łącznie		152 067 107,00	713 179 525,12	
W tym: pożyczka (03)		124 708 396,00	584 869 906,40	
W tym dotacja w ramach Operacji Instrumentu Finansowego (05)		27 358 711,00	128 309 618,72	
Typ instrumentu		Pożyczka		
Cel Instrumentu		Instrument ma się przyczynić do wsparcia rozwoju gospodarki w kierunku neutralności klimatycznej. Inwestycje z zakresu instrumentów finansowych powinny prowadzić do wzrostu udziału odnawialnych źródeł energii w transformacji energetycznej regionu opartej głównie na węglu. Będą to działania wspierające budowę i rozbudowę instalacji służących do produkcji czystej energii co przyczyni się do ograniczenia zużycia paliw kopalnych. Działanie przyczyni się do minimalizowania skutków zmian klimatu, ochrony jakości powietrza oraz wzmocnienia potencjału energetycznego regionu.		
Wielość jednostkowej transakcji	min	max	karencja	Max długość okresu finansowanie
	10 tyś.	10 mln zł	24 miesiące	15 lat – z możliwością wydłużenia na uzasadniony wniosek Odbiorcy ostatecznego.
Planowane do udzielenia pożyczki		1 000 szt.		
Przeciętna transakcja		700 tyś. zł		
Maksymalna wartość jednostkowego		65%		

⁵ Kurs euro z dnia 31.12.2022 r. przyjęty dla potrzeb orientacyjnego przeliczenia wysokości alokacji.

udzielonego wsparcia bezzwrotnego ⁶	
Typy finansowanych projektów	
<p>Realizacja działań w zakresie odnawialnych źródeł energii będzie obejmować w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Budowę instalacji do produkcji biopłynów i biometanu, biopaliw II i III generacji, – Budowę i rozbudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej (również z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci), w tym z zapewnieniem możliwości usuwania wyrobów zawierających azbest przed dokonaniem montażu instalacji. – Budowę i rozbudowę instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (również z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE). – Budowę/rozbudowę/przebudowę lokalnych źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło/paliwa zdekarbonizowane z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową. 	
Wsparcie Bezzwrotne w ramach IF:	<p>Instrument pożyczkowy połączony jest z dotacją, gdzie dotacja może przyjąć postać rabatu kapitałowego, który może polegać na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zamianie x% niezapłaconych jeszcze przez ostatecznego odbiorcę rat kapitałowych na dotację, co będzie skutkowało obniżeniem wartości zaciągniętego zobowiązania, a tym samym skróceniem czasu jego spłaty lub – Obniżeniu wysokości x% niezapłaconych rat kapitałowych przy utrzymaniu pierwotnego okresu spłaty.
Odbiorcy ostateczni/ główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, – Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, – Jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną,

⁶ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowane projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa. Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że średni wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-50%.

	<ul style="list-style-type: none"> – Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, – Spółdzielnie energetyczne, porozumienia cywilnoprawne reprezentowane przez klastry energii, obywatelskie społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, – Podmioty prowadzące działalność oświatową lub ich organy prowadzące, – Podmioty tworzące system szkolnictwa wyższego i nauki, – Spółdzielnie i Wspólnoty mieszkaniowe, TBS, – Instytucje kultury, – Szpitale i inne podmioty lecznicze prowadzące działalność leczniczą, – Organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną, – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, – Służby ratownicze i bezpieczeństwa publicznego, – Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, – Spółki Wspólnot Gruntowych, – Podmioty Ekonomii Społecznej.
Oprocentowanie	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Dźwignia finansowa	1,76
Szkodowość	20%
Pomoc Publiczna	Dopuszczalne jest użycie pomocy publicznej i pomocy de minimis zgodnie ze stosownymi regulacjami.

8.3. Cel Polityki 4

8.3.1. Cel Szczegółowy 4(vi)

Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze	Priorytet VII Lepsza dostępność do usług	Cel szczegółowy 4(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym,	1. Działanie 7.9 Zrównoważony rozwój
---	--	--	--

społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	społecznych i zdrowotnych	włączeniu społecznym i innowacjach społecznych		dziedzictwa kulturowego; 2. Działanie 7.10 Turystyczne Lubelskie;
Alokacje		Euro	PLN	Kurs do przeliczenia ⁷
Alokacja na Cel szczegółowy:		100 040 000,00	469 177 596,00	4,6899 – kurs na dzień 31.12.2022 r.
Alokacja na IF w CS łącznie		5 000 000,00	23 449 500,00	
W tym: pożyczka (03)		2 500 000,00	11 724 750,00	
W tym dotacja w ramach Operacji Instrumentu Finansowego (05)		2 500 000,00	11 724 750,00	
Typ instrumentu		Pożyczka		
Cel Instrumentu		Głównym celem instrumentu będzie podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu. Efektem wsparcia powinno być utworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych oraz rozwój szerokokorozumianego przemysłu czasu wolnego. Działania powinny przyczynić się do rozwoju zrównoważonej turystyki zapewniając optymalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i poszanowanie społeczności lokalnych, ściśle zintegrowane z miejscowym rozwojem gospodarczym, społecznym i ekonomicznym.		
Wielość jednostkowej transakcji	min	max	karencja	Max długość okresu finansowanie
	5 tyś. zł	1 mln zł	6 miesiące	10 lat – z możliwością wydłużenia na uzasadniony wniosek

⁷ Kurs euro z dnia 31.12.2022 r. przyjęty dla potrzeb orientacyjnego przeliczenia wysokości alokacji.

				Odbiorcy ostatecznego.
Planowane do udzielenia pożyczki	35 szt.			
Przeciętna transakcja	100 tyś. zł			
Maksymalna wartość jednostkowego udzielonego wsparcia bezwrotnego ⁸	85%			
Typy finansowanych projektów				
Realizacja Działań w zakresie turystyki obejmować będzie:				
I. Dziedzictwo i kultura				
rodzaje planowanych działań, typy projektów:				
<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie obiektów zabytkowych, zespołów tych zabytków wraz z ich otoczeniem do pełnienia funkcji związanych z kulturą poprzez prace konserwatorskie, restauratorskie, rewaloryzacyjne, renowacyjne, roboty budowlane oraz ich modernizację (z wyłączeniem rozbiórki). – Przedsięwzięcia infrastrukturalne w sektorze kultury ukierunkowane na rozwijanie aktywności społecznej m.in. poprzez tworzenie /adaptację /dostosowanie budynków i przestrzeni do realizacji oferty kulturalno-edukacyjnej, rozwój innowacji społecznych. – Wsparcie w ramach powyższych typów projektów, dopuszcza wyłącznie jako ich element: <ul style="list-style-type: none"> a) Zakup, modernizację wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu, roboty budowlane, modernizację infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), b) Prace konserwatorskie zabytków ruchomych, c) Zapewnienie niezbędnych warunków funkcjonowania instytucji i twórców kultury w sieci. <ul style="list-style-type: none"> – Projekty dotyczące nowych produktów w dziedzinie kultury. – Wsparcie dla fundacji kulturalnych, agencji i stowarzyszeń, które mobilizują nowych odbiorców za pomocą narzędzi i usług cyfrowych, ze szczególnym uwzględnieniem ułatwiania integracji osób znajdujących się w trudniejszej sytuacji. 				
II. Turystyka				
rodzaje planowanych działań, typów projektów:				

⁸ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa. Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że średni wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-50%.

<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie tworzenia nowych, rozbudowa istniejących miejsc atrakcyjnych turystycznie poprzez roboty budowlane, modernizację, wyposażenie infrastruktury ułatwiającej dostęp do miejsc i obszarów atrakcyjnych turystycznie m.in. infrastruktura zlokalizowana wokół istniejących zbiorników wodnych (kąpieliska, plaże, pomosty, mola, przystanie wodne, bulwary, ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, promenady). – Roboty budowlane, modernizacja szlaków turystycznych i wyposażenie ich w niezbędną infrastrukturę (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami). – Projekty dotyczące nowych produktów w dziedzinie turystyki wykorzystujące walory historyczne, kulturowe i przyrodnicze regionu. 	
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF:	<p>- Instrument pożyczkowy połączony jest z dotacją, gdzie dotacja może przyjąć postać rabatu kapitałowego, który może polegać na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zamianie x niezapłaconych jeszcze przez ostatecznego odbiorcę rat kapitałowych na dotację, co będzie skutkowało obniżeniem wartości zaciągniętego zobowiązania, a tym samym skróceniem czasu jego spłaty lub – Obniżeniu wysokości x niezapłaconych rat kapitałowych przy utrzymaniu pierwotnego okresu spłaty.
Odbiorcy ostateczni/ główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, – sektor prywatny, – organizacje pozarządowe, – PES, – kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.
Oprocentowanie	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Dźwignia finansowa	1,76
Szkodowość	20%
Pomoc Publiczna	Dopuszczalne jest użycie pomocy publicznej i pomocy de minimis zgodnie ze stosownymi regulacjami.

8.4. Cel Polityki 5

8.4.1 Cel szczegółowy 5 (i)

Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom	Priorytet XI Rozwój	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu	1. Działanie 11.1 Rewitalizacja
---	-------------------------------	--	---

dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych	zrównoważony terytorialnie	społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich		zdegradowanych obszarów miejskich;	
Alokacje		Euro	PLN	Kurs do przeliczenia ⁹	
Alokacja na Cel Szczegółowy:		123 614 311,00	579 269 767,16	4,6899 – kurs na dzień 31.12.2022 r.	
Alokacja na IF w CS łącznie		2 500 000,00	11 724 750,00		
W tym: pożyczka (03)		1 250 000,00	5 862 375,00		
W tym dotacja w ramach Operacji Instrumentu Finansowego (05)		1 250 000,00	5 862 375,00		
Typ instrumentu		Pożyczka			
Cel Instrumentu		<p>Działania realizowane w ramach instrumentów finansowych przyczynić się mają w szczególności do odbudowy bazy gospodarczej, wzmocnienia ich roli jako centrów aktywności społecznej, kulturalnej czy turystycznej obszarów miejskich, które tracą funkcje społeczno- gospodarcze. Udzielone wsparcie przyczynić się ma do zmniejszenia nierówności społeczno- gospodarczych w wymiarze terytorialnym, poprzez oddolne rozwiązywanie problemów oraz budowę trwałego kapitału społecznego. Rezultatem podejmowanych działań uzgadnianych w trybie partycypacyjnym będzie podniesienie jakości życia oraz wyrównanie dysproporcji rozwojowych prowadzące do wzmocnienia pozycji miast.</p>			
Wielość jednostkowej transakcji		min	max	karencja	Max długość okresu finansowanie

⁹ Kurs euro z dnia 31.12.2022 r. przyjęty dla potrzeb orientacyjnego przeliczenia wysokości alokacji.

	5 tyś.	5 mln zł	6 miesiące	10 lat – z możliwością wydłużenia na uzasadniony wniosek Odbiorcy ostatecznego.
Planowane do udzielenia pożyczki	20 szt.			
Przeciętna transakcja	50 tyś. zł			
Maksymalna wartość jednostkowego udzielonego wsparcia bezzwrotnego ¹⁰	65%			
Typy finansowanych projektów				
– Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR.				
Wsparcie Bezzwrotne w ramach IF:	Instrument pożyczkowy połączony jest z dotacją, gdzie dotacja może przyjąć postać rabatu kapitałowego, który może polegać na: <ul style="list-style-type: none"> – Zamianie x niezapłaconych jeszcze przez ostatecznego odbiorcę rat kapitałowych na dotację, co będzie skutkowało obniżeniem wartości zaciągniętego zobowiązania, a tym samym skróceniem czasu jego spłaty lub – Obniżeniu wysokości x niezapłaconych rat kapitałowych przy utrzymaniu pierwotnego okresu spłaty. 			
Odbiorcy ostateczni/ główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, – sektor prywatny, – organizacje pozarządowe, – PES, – kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne. 			
Oprocentowanie	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.			
Dźwignia finansowa	1,76			
Szkodowość	15%			

¹⁰ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowane projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa. Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że średni wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-50%.

Pomoc Publiczna	Dopuszczalne jest użycie pomocy publicznej i pomocy de minimis zgodnie ze stosownymi regulacjami.
-----------------	---

8.4.2. Cel szczegółowy 5 (ii)

Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych	Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie		1. Działanie 11.4 Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie; 2. Działanie 11.5 Ochrona dziedzictwa naturalnego, bezpieczeństwo i rozwój zrównoważonej turystyki obszarów innych niż miejskie; 3. Działanie 11.6 Ochrona dziedzictwa kulturowego obszarów innych niż miejskie.
Alokacje	Euro	PLN	Kurs do przeliczenia ¹¹	
Alokacja na Cel Szczegółowy:	107 182 500,00	502 675 206,75	4,6899 – kurs na dzień 31.12.2022 r.	
Alokacja na IF w CS łącznie	2 500 000,00	11 724 750,00		
W tym: pożyczka (03)	1 250 000,00	5 862 375,00		
W tym dotacja w ramach Operacji Instrumentu Finansowego (05)	1 250 000,00	5 862 375,00		
Typ instrumentu	Pożyczka			

¹¹ Kurs euro z dnia 31.12.2022 r. przyjęty dla potrzeb orientacyjnego przeliczenia wysokości alokacji.

Cel Instrumentu		Działania realizowane w ramach instrumentów finansowych ze środków przeznaczonych na CS 5(i) przyczynić się mają w szczególności do odbudowy bazy gospodarczej, wzmocnienia ich roli jako centrów aktywności społecznej, kulturalnej czy turystycznej obszarów miejskich, które tracą funkcje społeczno- gospodarcze. Interwencja prowadzi ma do zmniejszenia nierówności społeczno- gospodarczych w wymiarze terytorialnym, poprzez oddolne rozwiązywanie problemów oraz budowę trwałego kapitału społecznego. Rezultatem podejmowanych działań uzgadnianych w trybie partycypacyjnym będzie podniesienie jakości życia oraz wyrównanie dysproporcji rozwojowych prowadzące do wzmocnienia pozycji miast.		
Wielość jednostkowej transakcji	min	max	karencja	Max długość okresu finansowanie
	5 tyś.	5 mln zł	6 miesiące	10 lat – z możliwością wydłużenia na uzasadniony wniosek Odbiorcy ostatecznego
Planowane do udzielenia pożyczki		30 szt.		
Przeciętna transakcja		35 tyś. zł		
Maksymalna wartość jednostkowego udzielonego wsparcia bezzwrotnego ¹²		85%		
Typy finansowanych projektów				
– Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR.				

¹² Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa. Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że średni wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-50%.

<ul style="list-style-type: none"> – Ochrona, rozwój i promowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. – Rozwój obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jak też opartych o właściwości uzdrowiskowe i walory kulturowe (poza obszarami Natura 2000) stanowiące o ich potencjale, w tym m.in. o wysokiej atrakcyjności turystycznej. – Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi sanatoryjne i/lub uzdrowiskowe na terenie gmin uzdrowiskowych oraz obszarów ochrony uzdrowiskowej 	
Wsparcie Bezzwrotne w ramach IF:	<p>Instrument pożyczkowy połączony jest z dotacją, gdzie dotacja może przyjąć postać rabatu kapitałowego, który może polegać na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zamianie x niezapłaconych jeszcze przez ostatecznego odbiorcę rat kapitałowych na dotację, co będzie skutkowało obniżeniem wartości zaciągniętego zobowiązania, a tym samym skróceniem czasu jego spłaty lub – Obniżeniu wysokości x niezapłaconych rat kapitałowych przy utrzymaniu pierwotnego okresu spłaty.
Odbiorcy ostateczni/ główne grupy docelowe	<ul style="list-style-type: none"> – instytucje i przedsiębiorstwa publiczne, – sektor prywatny, – organizacje pozarządowe, – PES, – kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.
Oprocentowanie	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Dźwignia finansowa	1,76
Szkodowość	15%
Pomoc Publiczna	Dopuszczalne jest użycie pomocy publicznej i pomocy de minimis zgodnie ze stosownymi regulacjami.